

چارچوب کلی برنامه آموزشی تم طولی تعهد حرفه‌ای

۱. ساختار کلی دوره:

تم طولی تعهد حرفه‌ای، اخلاق و حقوق پزشکی به نحو ادغام یافته در فازهای علوم پایه، مبانی طب بالینی (مطب)، کارآموزی و کارورزی آموزش داده شده و ارزیابی می‌گردد. در تمام طول دوره پزشکی تمامی کادر آموزشی درمانی و اداری دانشکده و حتی دانشگاه در تقویت یا تخریب تعهد حرفه‌ای و حساسیت اخلاقی پزشکی سهیم هستند لذا توجه و خودآگاهی تمام اعضاء خانواده بزرگ دانشگاه به این امر ضروری است. همچنین جهت تقویت و حفظ توان‌مندی‌های کسب شده لازم است موانع اداری و محیطی که به عنوان آموزش نهان^۱ موجب توقف ایجاد یا پسرقت در روند ایجاد توانمندی‌های اخلاقی و حرفه‌ای می‌شود، کشف و اصلاح شوند.

۲. اهداف آموزشی دوره:

هدف کلی:

دانش آموخته دانشگاه باید با باور به این که شفای بیماران به دست خداوند است و وی از سوی خدا این توفیق را پیدا کرده است تا وسیله شفای بیماران را فراهم کند، مجموعه ارزش‌ها، خصوصیات و رفتارهایی که متضمن اعتماد جامعه به حرفه پزشکی هستند را به عنوان تعهدات حرفه‌ای پزشکی بپذیرد و در طبابت خود به کار بندد. او همین طور باید پای‌بند به رعایت سوگندنامه و کدهای اخلاقی پزشکی منبعث از ارزشهای انسانی و معارف اسلامی باشد و بداند تقوای الهی مبنای رعایت تعهد حرفه‌ای پزشک است. همچنین باید توانایی شناسایی مسائل اخلاقی را در طبابت خود داشته باشد و بتواند ضمن توجه به الزامات قانونی و اخلاقی و با احترام به فرهنگ و باورهای افراد ذی‌نفع در مورد این مسایل تحلیل و تصمیم‌گیری مناسب انجام دهد.

اهداف آموزشی دوره:

در دوره‌های پایین‌تر اقدامات آموزشی در جهت توان‌مندی‌های دوره‌های بالاتر آغاز خواهد شد اما تبحر کافی بر آنها به فاز مربوطه موقوف می‌شود. بنابر این اقدامات آموزشی هر یک از فازها محدود به توان‌مندی‌های همان فاز نخواهد بود. همچنین در دوره‌های بعدی حفظ و ارتقاء توان‌مندی‌های کسب شده در دوره‌های پیشین یکی از اهداف مورد نظر است که در این متن از تکرار آن در مطالب مربوط به دوره‌های بعد اجتناب شده است.

¹ Hidden curriculum

انتظار می‌رود دانشجوی طی دوره علوم پایه توانمندی‌های ذیل را کسب کند:

- ۱) از جایگاه ویژه‌ی حرفه‌ای و وجود حساسیت‌های اخلاقی در رشته‌ی پزشکی آگاه باشد.
- ۲) منضبط و مؤدب باشد و رفتار و ظاهر متناسب با شأن پزشک داشته باشد.
- ۳) نقدپذیر و منطقی باشد و حقایق را بپذیرد.
- ۴) در تمام امور اعم از آزمون‌ها و ارائه تکالیف نوشتاری و شفاهی به شرافت و درستکاری و حفظ شأن پزشکی پای‌بند باشد.
- ۵) در انجام کارها و تکالیف گروهی همکاری موثری داشته باشد.
- ۶) به اساتید و مربیان خود احترام بگذارد.
- ۷) وظیفه شناس، مسؤولیت پذیر و قابل اعتماد باشد.
- ۸) خود را ملزم به خودآموزی و به‌روز نگهداشتن دانش و مهارت‌های خود بداند.
- ۹) ضوابط دانشکده را رعایت نماید.
- ۱۰) در استفاده از منابع و امکانات عمومی از اتلاف و اسراف خودداری کند.
- ۱۱) به مسؤولین آموزشی بازخورد به هنگام و سازنده ارائه دهد.

انتظار می‌رود دانشجوی در طی دوره مبانی طب بالینی علاوه بر حفظ و ارتقاء توانمندی‌های دوره قبل، توانمندی‌های ذیل را کسب کند:

- ۱) با دانش پایه‌ای مفاهیم اخلاقی در طب آشنا باشد.
- ۲) علاوه بر محیط دانشگاهی در محیط بالینی نیز رفتار و ظاهر متناسب با شأن پزشک داشته باشد

انتظار می‌رود دانشجوی در طی دوره کارآموزی علاوه بر حفظ و ارتقاء توانمندی‌های دوره‌های قبل، توانمندی‌های ذیل را کسب کند:

- ۱) رویکرد کل نگر به بیمار داشته باشد. به ارزش‌ها، باورها و نگرانی‌ها و نقش اجتماعی بیمار اهمیت بدهد.
- ۲) با بیمار و همراهان وی برخورد مشفقانه و محترمانه داشته باشد و وقت کافی برای ملاقات و مشاوره با آنها اختصاص دهد.
- ۳) حقوق بیمار، به خصوص حقوق بیمار فاقد ظرفیت تصمیم‌گیری اعم از استقلال فردی، رازداری و حریم خصوصی را رعایت نماید.
- ۴) به محدودیت‌های دانش و مهارت‌های خود واقف باشد و در موارد لزوم از تخصص و تجربه همکاران کمک بگیرد.
- ۵) برخورد مناسب و توأم با احترام با سایر اعضای کادر سلامت داشته باشد.
- ۶) همکاری تیمی مناسبی برای ارائه بهترین کیفیت خدمات به بیماران داشته باشد.
- ۷) در برخورد با رفتار غیرحرفه‌ای همکاران طبق ضوابط حرفه‌ای عمل کند.
- ۸) تبحر لازم در استدلال اخلاقی را کسب کند.
- ۹) مسایل اخلاقی را در تعاملات حرفه‌ای خود تشخیص بدهد.

انتظار می‌رود دانشجوی در طی دوره کارورزی علاوه بر حفظ و ارتقاء توانمندی‌های دوره‌های قبل، توانمندی‌های ذیل را کسب کند:

- ۱) بتواند موقعیت‌های تعارض منافع خود را شناسایی و به نحو صحیح مدیریت کند.
- ۲) در انتخاب روش درمانی و تشخیصی بیشترین توجه را به تأمین بهترین منافع سلامتی بیمار نماید.

- ۳) از هرگونه تبعیض بر اساس جنسیت، قومیت، نوع بیماری، مذهب، سطح اجتماعی و اقتصادی، عادات شخصی بیمار و سایر مواردی از این قبیل پرهیز نماید.
- ۴) در مواردی که مورد مشاوره قرار می‌گیرد در انتقال دانش و توانایی‌های خود دریغ نکند.
- ۵) بتواند بین وظایف فردی و حرفه‌ای خود به نحو شایسته‌ای تعادل برقرار کند و در حل تعارض این نقش‌ها از استدلال و تصمیم‌گیری منطقی بهره‌گیرد.
- ۶) به قوانین و ضوابط حرفه پزشکی (از قبیل نحوه صدور گواهی‌ها مانند گواهی فوت، گزارش اجباری بیماری‌ها، مسئولیت مدنی حرفه‌ای، بستری اجباری و...) آشنایی داشته باشد و خود را ملزم به رعایت آنها بداند.
- ۷) به رعایت مقررات و وظایف حرفه‌ای که از سوی مؤسسه محل خدمت و یا نظام سلامت به او محول شده است پای‌بند باشد.
- ۸) خود را نسبت به مراجع نظارتی ذیربط پاسخگو بداند.
- ۹) با پای‌بندی به ارزش‌های اخلاقی در پزشکی و با آگاهی از ضوابط قانونی مرتبط، مسایل اخلاقی را به نحو صحیح تجزیه و تحلیل نموده و تصمیم‌گیری نماید.
- ۱۰) از مهارت‌های مرتبط از قبیل مهارت برقراری ارتباط، استمداد از سایر افراد در حرفه‌های مرتبط برای حصول بهترین نتیجه در تصمیم‌گیری اخلاقی استفاده نماید.
- ۱۱) نتیجه تصمیم خود در حل معضل اخلاقی، را مورد ارزیابی قرار دهد و از آن در برطرف ساختن نقاط ضعف تصمیم‌گیری‌های خود بهره‌گیرد.
- ۱۲) خود را ملزم به رعایت اخلاق در پژوهش بداند.

۳. چارچوب آموزش تعهد حرفه‌ای

آموزش تعهد حرفه‌ای بر پایه دو شیوه اصلی الگوی رفتاری (role modeling) و شفافیت و اعلام ضوابط می‌باشد. علاوه بر این دو روش سایر روشها بسته به مقطع آموزشی به این روشها افزوده خواهند شد.

الگوی رفتاری:

- تمام اعضای هیأت علمی علوم پایه و بالینی و نیز دستیاران نقش ویژه‌ای در القای هنجار رفتار حرفه‌ای در دانشجویان دارند و الگوی رفتاری دانشجویان هستند. لازم است به این نقش خود توجه داشته و ملتزم به رعایت رفتار حرفه‌ای در تمام تعاملات خود در محیط کار باشند.
- علاوه بر عمل به رفتار حرفه‌ای لازم است در مورد چرایی رفتار خود با دانشجویان صحبت کنند تا ارزشهای حرفه‌ای به صورت صریح مورد بحث قرار گیرد و دانشجویان تشویق به تعمق و بحث در مورد ارزشهای حرفه‌ای و عقاید خود گردند.

شفافیت و اعلام ضوابط:

- ضوابط رفتار حرفه‌ای پزشکی در بدو ورود دانشجویان به دانشکده پزشکی به اطلاع آنها رسانده میشود.
- علاوه بر مستند ضوابط رفتار حرفه‌ای پزشکی، تمام گروهها ضوابط آموزشی و ارزشیابی خاص درس خود، شرح وظایف دانشجو و ضوابط انضباطی خاص محیط کلاسی، آزمایشگاهی و بخش خود را تدوین نموده و به صورت مکتوب و شفاف

در اختیار دانشجویان قرار می‌دهند. ارزشیابی رفتار دانشجویان را بر اساس ضوابط رفتار حرفه‌ای پزشکی و ضوابط بخش خود و به دور از تبعیض ارزیابی خواهند کرد.

- تمام گروهها در خصوص منصفانه بودن این ضوابط به دانشجویان و مسئولین آموزشی دانشکده پاسخگو خواهند بود و در جهت بازنگری و اصلاح آن اقدام خواهند نمود.

(۱) دوره علوم پایه

- اختصاص یک روز از برنامه آشنایی با دوره پزشکی عمومی در بدو ورود دانشجویان برای آشنایی با توانمندی تعهد حرفه‌ای به صورت کارگاه (سخنرانی و بحث بر موارد موضوعات مختلف تعهد حرفه‌ای پزشکی)
- ادای سوگند پزشکی در جشن آغاز اولین سال تحصیلی
- گذراندن یک تور یک روزه آشنایی با تاریخ طب و بیوگرافی مشاهیر پزشکی ایران در موزه تاریخ پزشکی.
- دانشجویان موظف به گذراندن یک نیم روز (۸ ساعت) در بیمارستان برای ارائه خدمت به عنوان همراه بیمار تازه بستری در بخش اورژانس خواهند بود و پیگیری تمام کارهای بیمار را به عهده خواهند داشت و تلاش خواهند کرد تا از نگاه یک همراه بیمار به مسایل پیرامون مراجعه یک بیمار به بیمارستان مسایل را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهند. هر دانشجو تجربیات خود در این روز را مکتوب می‌کند و به مسئول تم خواهد داد.
- دانشجویان در درس آناتومی عملی پس از اولین جلسه مواجهه خود با جسد انسان به عنوان وسیله آموزشی با حضور استاد درس خود در مورد کرامت انسانی جسد بحث میکنند و فهرستی از ضوابط رفتار با جسد را تدوین خواهند نمود. مواجهه با جسد انسانی می‌تواند مورد تأمل فرد در پورتفولیو دوره علوم پایه نیز قرار گیرد.

(۲) دوره مبانی طب بالینی

- دانشجویان در یک کارگاه یک روزه تعهد حرفه‌ای برای آشنایی با بخشهای کلی مبانی دانشی و چالشهای رفتار حرفه‌ای با تمرکز بر مسائل بالینی و بحث در مورد آنها شرکت خواهند کرد.
- دانشجویان موظف به گذراندن یک شب (۱۲ ساعت) در بیمارستان برای ارائه خدمت به عنوان همراه بیمار تازه بستری در بخش اورژانس خواهند بود و پیگیری تمام کارهای بیمار را به عهده خواهند داشت.

(۳) دوره کارآموزی

- اختصاص یک ساعت از جشن روپوش سفید به صحبت یکی از پیشکسوتان پزشکی در مورد تعهدات حرفه پزشکی.

(۴) دوره کارورزی

- ادای سوگند پزشکی در جشن فارغ التحصیلی

روشهای آموزشی اختیاری:

علاوه بر روشهای آموزشی اجباری دانشکده فعالیتهای آموزشی اختیاری نیز در اختیار دانشجویان قرار میدهد که میتواند در تمام طول دوره پزشکی عمومی مورد استفاده علاقمندان قرار گیرد.

جدول ۱- روشهای آموزشی تعهد حرفه ای در طول دوره پزشکی عمومی

روش آموزشی	اجباری / اختیاری		دوره اجرا			
	اجباری	اختیاری	علوم پایه	مطب	کارآموزی	کارورزی
۱ الگوی رفتاری	*					
۲ شفافیت و اعلام ضوابط	*					
۳ کارگاه تعهد حرفه ای	*					
۴ ادای سوگند نامه پزشکی	*					
۵ جلسه کرامت انسانی جسد	*					
۶ بازدید از موزه علوم پزشکی	*					
۷ همراهی ^۲ بیمار	*					
۸ جشن روپوش سفید	*					
۹ واحد انتخابی تعهد حرفه ای	*					
۱۰ فوروم رفتار حرفه ای	*					
۱۱ تشکل دیده بان رفتار حرفه ای	*					
۱۲ پایان نامه	*					

فوروم رفتار حرفه ای:

در فضای مجازی وب، فوروم الکترونیک تعهد حرفه ای توسط مرکز پژوهشها (سرمد) تهیه میشود که در آن دانشجویان موردهای سوال برانگیز رفتار حرفه ای را طرح و به بحث با سایر دانشجویان می‌گذارند و یک یا چند نفر از اساتید گروه اخلاق سازماندهی بحثها و جمع بندی و ارائه راهکار مناسب را به عهده خواهد داشت.

تشکل دانشجویی دیده‌بان رفتار حرفه ای:

این گروه در زیر مجموعه مرکز پژوهشهای دانشجویی ایجاد خواهد شد تا دانشجویان ضمن بحث در مورد سوالات و معضلات رفتار حرفه ای در خصوص اجرای پژوهش، تهیه گزارش و بازخورد دادن به مراجع ذیصلاح اقدام نمایند.

واحد انتخابی تعهد حرفه ای

دانشجویان میتوانند در دوره بالینی واحد انتخابی تعهد حرفه ای که تحت وب ارائه میشود را بگذرانند.

² shadowing

پایان نامه:

دانشجویان میتوانند پایان نامه خود را در موضوع تعهد حرفه ای انتخاب کنند.

۴. چارچوب ارزشیابی تعهد حرفه‌ای

ارزشیابی دانشجویان:

جدول ۲- روشهای ارزشیابی تعهد حرفه ای دانشجویان پزشکی بر حسب سازنده یا تجمعی بودن و نیز ضروری یا موردی بودن

روش ارزشیابی	ارزشیابی سازنده	ارزشیابی تجمعی	شرح
۱	ارزیابی بخش / دوره	۴,۱	ارزیابی گلوپال
	۴,۲	۳۶۰ درجه	در یک از دروس عملی علوم پایه و هریک از بخشهای بالینی رفتار حرفه‌ای را به یکی از این سه روش خواهند سنجید.
	۴,۳	P-MEX	در بروز رفتار غیر حرفه‌ای، به تشخیص کمیته ارزشیابی صلاحیت طبابت، ممکن است ارزیابی ۳۶۰ درجه در مورد دانشجوی مورد نظر الزامی باشد.
۲	OSCE	*	ادغام یافته در تمام ایستگاههای مواجهه با بیمار نمای آزمونهای جامع پیش و پس کارورزی با چک لیست مجزا ارزشیابی خواهد شد

- ارزشیابی تجمعی در پایان هر سال توسط مسئول توانمندی صورت خواهد گرفت به صورت کیفی و بر اساس دستیابی دانشجو به توانمندیهای دوره مورد نظر انجام خواهد شد.
- مسئول توانمندی ارزشیابی تجمعی را بر اساس ارزشیابی بخشها یا کلاسها، گزارشات و توانایی دانشجو در تامل بر رفتار خود و خودارزیابی واقع بینانه و تلاش دانشجو برای بهبود عملکرد؛ انجام خواهد داد.
- ارزشیابی سالانه از تعهد حرفه‌ای در "مستند گزارش توانمندی دانشجو" به صورت ثبت نظر در خصوص توانمندیهای کسب شده و لزوم بازتوانی و نوع بازتوانی لازم قید می‌شود. نظرات آمده در این گزارش می‌تواند در توصیه نامه رییس دانشکده برای دوره دستیاری، منعکس گردد.

ارزشیابی دوره:

- میانگین سطح توانمندی دانشجویان
- انجام پژوهش‌های بلند مدت در میزان بروز شکایت از پزشکان دانش آموخته دانشگاه علوم پزشکی تهران

ارزشیابی اعضای هیأت علمی:

- ارزشیابی رفتار حرفه‌ای اساتید توسط دانشجویان

۵. روش اطلاع رسانی در مورد دوره:

- آگاهی از نتیجه ارزشیابی تعهد حرفه ای در مستند گزارش توانمندی.
- برای اطلاع رسانی در خصوص نحوه هدایت و چارچوب اجرای تم طولی تعهد حرفه ای، مواد کمک آموزشی، ضوابط رفتار حرفه ای پزشکی و دریافت بازخورد دانشجویان بر اجرای این تم وبسایتی در محیط مجازی دانشکده پزشکی به این تم اختصاص خواهد یافت که مرتباً به روز خواهد شد.

۶. مدیریت دوره:

مدیریت دوره به عنوان فردی که

- بازخوردهای مربوط به تم را جمع آوری می‌کند،
- مسئول ارزیابی و ارتقاء کیفیت ادغام آموزش و ارزشیابی در فازها و گروه‌ها
- موظف به ارائه بازخوردهای مربوط به عملکرد اساتید به ایشان است.

برای برنامه ریزی و ارائه فرصت‌های آموزشی مناسب در طول دوره پزشکی، تیمی متشکل از معاون آموزشی هر گروه آموزشی، دو نفر از دانشجویان، مدیر توان‌مندی و دو نفر از خبرگان این توان‌مندی با هم همکاری خواهند کرد. تدوین، دریافت بازخورد و بازنگری ضوابط رفتار حرفه‌ای دانشجویان، اساتید و کارکنان آموزشی و آیین نامه های انضباطی به عهده شورای آموزشی دانشکده است.

۷. توانمند سازی اعضای هیات علمی

- کارگاه آموزش پروفشنالیسم پزشکی برای تمام اعضای هیات علمی
- کارگاه ارزشیابی پروفشنالیسم برای تمام اعضای هیات علمی